

Tartalom

Összefoglalás	2
1. Nemzetközi kitekintés	2
2. Az ipar helye a nemzetgazdaságban	3
2.1. Makrogazdasági jellemzők (Az ipar helye a nemzetgazdaságban).....	3
2.2. Az ipar szervezeti keretei.....	4
2.3. A munkavállalók száma, átlagkeresete és a termelékenység	5
2.4. Az ipar beruházásai.....	6
2.5. Az ipari árak.....	8
3. Az ipari termelés és értékesítés főbb jellemzői.....	8
3.1. Az ipari termelés alakulása.....	8
3.2. Létszám-kategóriák szerinti termelés és értékesítés.....	10
3.3. A rendeltetés szerinti ágazatcsoportok szerinti termelés és értékesítés.....	12
3.4. Az ipari rendelések alakulása.....	13
4. Az ipari alágak teljesítménye.....	13
4.1. Gépipar.....	14
4.2. Vegyipar.....	16
4.3. Kohászat.....	17
4.4. Élelmiszeripar	18
4.5. Könnyűipar	18
4.6. Egyéb feldolgozóipar	19
4.7. Az ipari szerkezet változása.....	20
5. Területi összehasonlítás	21

Jelmagyarázat

További információk, adatok (linkek):

Táblázatok

Módszertan

Összefoglalás

Az előző évi kismértékű növekedés után **2014-ben az ipari termelésben** folytatódott a bővülés: a kibocsátás volumene **7,6 %-kal emelkedett**, elsősorban a több éve az **ipari termelés motorjának számító járműgyártás** kimagasló teljesítménye miatt.

2014 folyamán az ipari kibocsátást két eltérő dinamikájú félév alakította: a második félévben a növekedési ütem lassult, kétharmada volt az első félévinek. Az év minden hónapjában nőtt az ipari termelés. A legnagyobb mértékű bővülést júliusban (12%), a legkisebbet augusztusban (0,5%) mértük.

A magyarországi ipari termelés és értékesítés alakulását alapvetően a világgazdaságban – és ezen belül is leginkább az Európában – végbemenő gazdasági folyamatok határozzák meg.

A **külpiaci eladások** 2014-ben közel 10%-kal nőttek. Húsz év távlatában a 2009-es válságév és 2012 kivételével minden évben az exportértékesítés volt az ipari termelés hajtóereje, amely jelzi a külső konjunktúrától való függést.

Az ipar **belföldi értékesítésében** megállt a 2008 óta tartó hanyatló tendencia. 2014-ben a hazai eladások 1,1%-kal emelkedtek.

Az ipar nemzetgazdasági ágai közül a legnagyobb, a mintegy 95%-ot képviselő **feldolgozóipar 2014. évi számottevő, 8,6%-os növekedése** – meghaladva az előző évi 1,4%-os szerényebb mértékű emelkedést – az export bővülésével párhuzamosan ment végbe. A feldolgozóipari termelés továbbra is a kivitel-től függ: az alágak többségénél a külpiaci eladások játszották a meghatározó szerepet. A két legnagyobb feldolgozóipari alág közül a jelentősebb járműgyártás kibocsátása 21, míg az élelmiszeripar, ital, dohánytermék gyártása kisebb mértékben, 4,8%-kal nőtt. A legkisebb ág, a mindössze 0,4% súlyú **bányászat** termelése 0,7, míg az ipari termelésből 4,9%-kal részesedő **energiaipar** kibocsátása 6,3%-kal kisebb volt az egy évvel korábinál.

2014-ben **Magyarország minden régiójában** nőtt az ipari termelés az előző évhez képest, a legnagyobb mértékben Nyugat-Dunántúlon, közel 18%-kal. A többi régióban 0,3 és 16% között bővült a termelés volumene.

Az iparban **beruházásokra** 2014-ben 12%-kal többet fordítottak az egy évvel korábinál, elsősorban az összes ipari beruházás mintegy 90%-át kitevő feldolgozóipari fejlesztések eredményeként.

Az **ipari termelői árak** 2014-ben az előző évhez viszonyítva 0,4%-kal csökkentek.

Az **egy alkalmazásban állóra jutó ipari termelés** 2014. évi 5,1%-os bővülése – 2013-hoz viszonyítva – a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások körében 2,5%-os létszámnövekedés mellett következett be.

1. Nemzetközi kitekintés

2014-ben Magyarország több mint 26%-os részesedésével az Európai Unió országai között az élmezőnyben szerepelt a víz- és hulladékgazdálkodást is tartalmazó iparnak az összes bruttó hozzáadott értékhez való hozzájárulásában. Az európai uniós átlag 19% volt. A legnagyobb ipari részesedést (33%) Csehország, a legkisebbet Luxemburg (6,7%) adta. Csak a feldolgozóipart nézve Csehország (27%) után a második helyet foglaltuk el 23%-kal.

Az **Európai Unió (EU-28) ipari termelése** – a munkanappal kiigazított indexek szerint – **2014-ben** 1,1%-kal nőtt az **egy évvel korábbihoz képest**, szemben a 2013. évi 0,5%-os csökkenéssel. Legnagyobb mértékben, majdnem 20%-kal Írország növelte a kibocsátását az egy évvel korábbihoz viszonyítva. (2010-hez képest az ír ipar 15%-kal emelkedett). Magyarország a 2013-hoz viszonyított 7,1%-os bővülésével a második helyre került. Románia a 2013. évi első helyéről a harmadikra szorult: 2014-ben 6,3%-kal haladta meg ipari termelése az előző évit. Szlovákia az uniós rangsor második helyéről az ötö-

dikre csúszott vissza 2014-ben a 3,7%-os, egy évvel korábbihoz mért növekedésével. (Ez a 2010. évi szinthez képest 24%-os termelésbővülést jelent.) Az előző évhez viszonyítva 2014-ben a nagy ipari országok közül csökkent a termelés Olaszországban (0,5%), és Franciaországban (1,1%), míg Németországban és Spanyolországban egyaránt 1,3–1,3, az Egyesült Királyságban pedig 1,4%-os növekedés volt. Lengyelországban az uniós átlag felett, 3,4%-kal emelkedett az ipari termelés volumene. Görögország, Finnország és Hollandia vonatkozásában 1,9 és 2,9% közötti mértékben csökkent az ipari termelés az egy évvel korábbihoz képest.

A 28 tagállam többségében **2014-ben** az ipari termelés meghaladta a válság utáni, 2010. évi szintet: a legdinamikusabban, 29%-kal Észtország kibocsátása bővült. Magyarország termelése felülmúlta a **2010. évi szintet**, 13%-os növekedésével a nyolcadik helyre került az uniós rangsorban. A legrosszabb teljesítményt a dél-európai országok nyújtották, ezen belül a legnagyobb mértékben (27%-kal) a kis súlyú Ciprus ipari termelése csökkent.

1. tábla

Legnagyobb ipari termelésnövekedést mutató uniós tagországok, 2010=100,0%
munkanappal kiigazított indexek szerint*

Ország	2010	2011	2012	2013	2014
Észtország	99,8	119,4	121,2	126,3	129,3
Románia	101,1	109,1	111,9	120,2	127,8
Szlovákia	100,0	105,3	113,7	119,6	124,0
Írország	100,0	99,6	98,1	95,9	115,0
Litvánia	100,0	106,6	110,6	114,2	114,5
Lengyelország	100,0	106,7	108,1	110,6	114,4
Lettország	99,3	108,1	114,8	114,4	113,4
Magyarország	100,0	105,6	104,1	105,7	113,2
Csehország	99,8	105,7	104,8	105,0	110,1
Ausztria	100,0	106,8	106,5	107,4	108,3
Németország	99,5	106,6	106,3	106,5	107,9

* Forrás: Eurostat.

2. Az ipar helye a nemzetgazdaságban

2.1. Makrogazdasági jellemzők

Az **ipar** a hazai nemzetgazdaság legjelentősebb ágazati csoportja, amely a bányászat, kőfejtés, a feldolgozóipar és a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás nemzetgazdasági ágakat foglalja magába. A három ág együttes teljesítménye Magyarország **bruttó hozzáadott értékéhez** 2014-ben 25,5%-kal járult hozzá (ez 0,3 százalékpontos aránynövekedést jelent 2013-hoz képest): a feldolgozóipar 23,3, az energiaipar 1,9, és a bányászat 0,2%-kal részesedett belőle. Az ipar nemzetgazdasági súlya 2000 óta – folyó áron számítva – 23–26% között mozgott. Azóta a legnagyobb (25,6%) arányt a bruttó hozzáadott értékben 2000-ben, a legkisebbet (23,8%) 2009-ben, a válság mélypontján érte el.

A nemzetgazdaság **beruházásai** 2014-ben – a negyedéves adatok szerint – 14%-kal nőttek az előző évhez képest. A beruházások szerkezetét tekintve a gép- és berendezésberuházások 24, az építési beruházások 8,6%-kal emelkedtek. A legnagyobb súlyú nemzetgazdasági ágak közül a szállítás, raktározás nemzetgazdasági ág beruházásainak volumene 28%-kal nőtt 2013-hoz képest, elsősorban a járműbeszerzések, vasútépítések, -felújítások, alsóbbrendű útvonalak és egyéb utak építései miatt. Az ipari beruházások volumene 2013-ban 3,1%-kal csökkent, míg 2014-ben 12%-kal nőtt.

A versenyszférát tekintve a nemzetgazdaságban **alkalmazásban állók létszáma** 2014-ben 1 millió 867 ezer fő volt a legalább 5 főt foglalkoztató szervezetek körében, amely 2,6%-os emelkedést jelent az előző évhez képest. Az ipar részaránya a foglalkoztatásban (a versenyszférára vonatkozóan) a nemzetgazdaságon belül a 2013. évi 34,4%-ról 2014-ben 34,3%-ra mérséklődött. A vállalkozásoknál alkalmazásban állók **bruttó és nettó átlagkeresete** 2014-ben egyaránt 4,3%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, a keresetek reálértéke nemzetgazdasági szinten 4,5%-kal nőtt 2013-hoz viszonyítva.

2. tábla

Az ipar részaránya

Év	A bruttó hazai termékből (GDP)	A beruházásban	A foglalkoztatásban	A vállalkozások számában
2005	24,8	26,8	24,3	7,2
2006	25,1	25,7	24,1	6,9
2007	25,3	28,9	24,2	6,5
2008	24,3	27,1	23,1	4,9
2009	23,8	25,2	22,3	4,6
2010	25,0	28,3	22,1	4,5
2011	24,9	35,5	22,5	4,5
2012	25,5	35,9	21,8	4,5
2013	25,2	33,0	22,0	4,4
2014	25,5	32,5	22,8	4,4

2.2. Az ipar szervezeti keretei

2013-ban a **regisztrált vállalkozások száma** az iparban gyakorlatilag ugyanaz volt, mint 2012-ben, míg a nemzetgazdaság egészére vonatkoztatva kismértékű bővülést (1,3%) mértünk. 2013. december 31-én 74 237 ipari vállalkozást tartottak nyilván, amely a nemzetgazdaság vállalkozásainak 4,4%-át tette ki. Ez csupán 21 céggel jelent többet, mint egy évvel korábban. Az ipari ágak közül a bányászatban és a feldolgozóiparban kevesebb, míg az energiaiparban több vállalkozást regisztráltak.

A **társas vállalkozások** száma a 2013. december 31-i állapot szerint 1,3%-kal alacsonyabb, azaz 671 vállalkozással kevesebb volt az egy évvel korábinál. Ezen belül a jogi személyiségű társas vállalkozások száma nőtt (362 szervezet), ugyanakkor a jogi személyiség nélkülieké jelentősen visszaesett (1033 vállalkozás). Az összes ipari vállalkozás majdnem egyharmadát adó **egyéni vállalkozások** száma 692-vel – 2,9%-kal – emelkedett.

3. tábla

A regisztrált gazdasági vállalkozások száma

Ágazat megnevezése	2013	2014
Bányászat, kőfejtés	695	672
Feldolgozóipar	72 198	72 889
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	1 344	1 378
Ipar víz- és hulladékgazdálkodás nélkül	74 237	74 939
Nemzetgazdaság összesen	1 688 169	1 703 726

Az **ipari koncentrátságot** jól tükrözi az, hogy az ipari kibocsátásból 70%-ot kihalító, 249 főnél nagyobb létszámmal működő nagyvállalatok termelése összesen 416 cég teljesítményéből származik. Ez az összes ipari vállalkozás 0,6%-át adja. Ezzel szemben az ipari termeléshez közel 5,0%-kal hozzájáruló 5 fő alatti kisvállalkozások az összes ipari szervezet több mint négyötödét képviselik.

4. tábla

Az ipar vállalkozásai létszám-kategóriák szerint, 2014

Létszám-kategória	A regisztrált vállalkozások száma	A regisztrált vállalkozások megoszlása, %
4 fő és kisebb ^{a)}	61 161	81,6
5–9 fő	5 424	7,2
10–19 fő	3 676	4,9
20–49 fő	2 583	3,4
50–249 fő	1 679	2,2
250 fő és nagyobb	416	0,6
Ipar összesen	74 939	100,0

^{a)} Az ismeretlen létszámú szervezetekkel együtt.

2.3. A munkavállalók száma, átlagkeresete és a termelékenység

2014-ben az iparban alkalmazásban állók száma¹⁾ – a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál – 641 068 fő volt, 2,5%-kal (közel 16 ezer fővel) több, mint egy évvel korábban. Az előző évben 0,5%-os volt a növekedés. Az összes munkavállaló 73%-át képviselő fizikai foglalkozásúak száma 2,7, a szellemi foglalkozásúaké 2,2%-kal nőtt.

2014-ben az ipar legnagyobb nemzetgazdasági ágában, a **feldolgozóiparban** 2,6%-kal, az **energiaiparban** (villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás) 2,5%-kal nőtt a létszám, míg a kis súlyú **bányászatban** 0,6%-kal csökkent az előző évhez viszonyítva. A **feldolgozóipar** tizenhárom alága közül kilencben 1,3 és 9,9% közötti mértékben emelkedett az alkalmazásban állók száma, a többi négyben pedig 0,2, és 14% közötti létszámfogyást mértünk. A legnagyobb mértékben, 9,9%-kal (7,8 ezer fővel) a **járműiparban** nőtt a létszám az egy évvel ezelőttihez képest, elsősorban az autógyárak teljesítményével összefüggésben. Az autógyárak munkavállalóinak 77%-a fizikai foglalkozású. A feldolgozóipari alágak közül – csakis, mint az előző években – 2014-ben is az **élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása** volt a legnagyobb foglalkoztató, amely majdnem 95 ezer munkavállalót jelent. Az iparágban közel 3 ezerrel dolgoztak többben, mint 2013-ban. A foglalkoztatási rangsorban – a járműgyártás és az élelmiszeripar után – a harmadik helyen végzett a több mint 79 ezer főt alkalmazó fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása, amely 5,6%-os létszámnövekedést jelent 2013-hoz viszonyítva. Az előző alággal megegyező mértékben nőtt a **gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása** alág munkavállalóinak száma (64 ezer fő) is. Az alágak közt a **számítógép, elektronikai, optikai termék gyártásában** (41,5 ezer fő) volt a legnagyobb mértékű visszaesés (14%) 2013-hoz képest, amelyet – a termelés kismértékű növekedése ellenére – gyárbezárások és a kapacitások leépítése okozott.

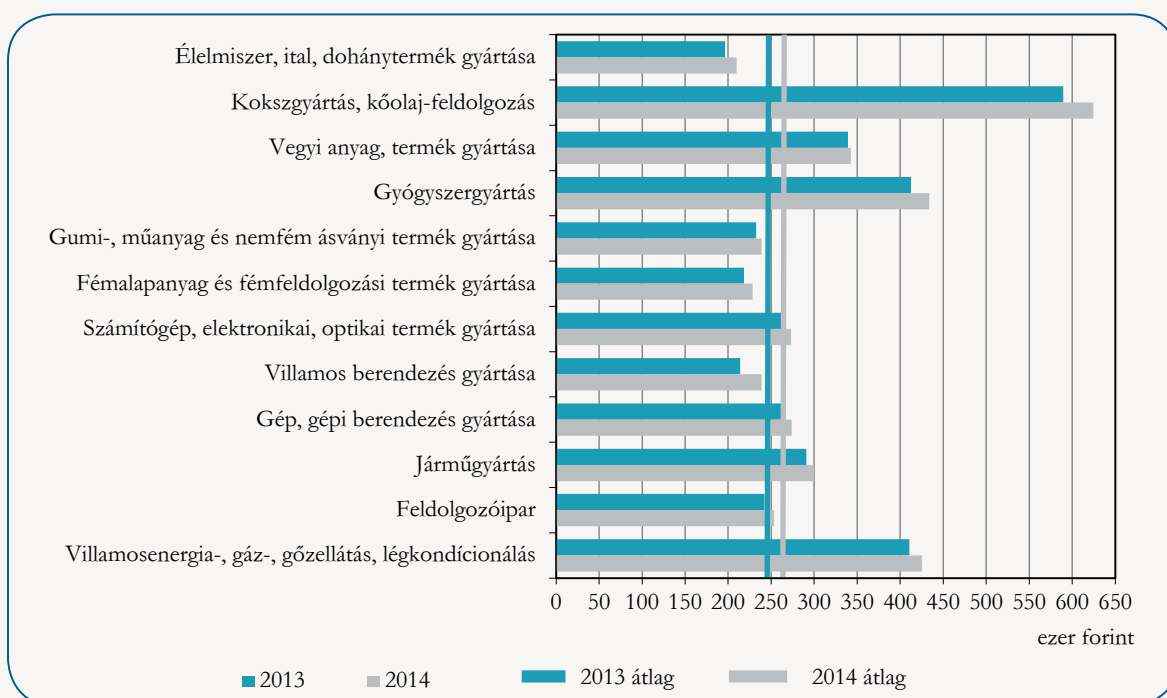
Az ipari termelés 7,6%-os növekedése a létszám 2,5%-os bővülése mellett ment végbe 2014-ben, ennek következtében a **termelékenység** színvonala – az **egy alkalmazásban állóra jutó ipari termelés** – 5,1%-kal magasabb volt, mint az előző évben (a termelékenység 2013-ban 0,5%-kal emelkedett, mind az ipari termelés (1,1%), mind a létszám növekedése mellett (0,5%). Az ipar három nemzetgazdasági ága közül 2014-ben csak a legnagyobb súlyú feldolgozóipar termelékenysége nőtt (5,9%), az energiaiparé 8,6%-kal csökkent, a bányászaté pedig lényegében stagnált (-0,1%). Kimagasló termelékenységnövekedést (18%) regisztráltunk az előző évhez viszonyítva a **számítógép, elektronikai, optikai termék gyártásában**. Az ipari termelés motorjának számító, legnagyobb alágban, a **járműgyártásában** is számottevően, 9,7%-kal emelkedett az egy főre jutó termelés. A szintén jelentős súlyú **élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásában** kisebb mértékben, 1,6%-kal volt magasabb a termelékenység.

¹⁾ Víz- és hulladékgazdálkodás nélkül.

2014-ben az iparban alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 260 249 forint volt, 4,5%-kal magasabb az egy évvel korábinál. Az ipari keresetek növekedése 0,2 százalékponttal (7539 forinttal) meghaladta a versenyszféra egészére jellemző, 4,3%-os értéket. Az ipari ágak, alágak tekintetében a legnagyobb bruttó átlagkeresettel, 624 435 forinttal a **kokszgyártás, kőolaj-feldolgozás** alkalmazottai rendelkeztek. A második helyen a **gyógyszergyártás** volt (433 597 forint), de 400 ezer forinton felül kerestek még az **energiaiparban** foglalkoztattak is. Az előzőeken kívül a feldolgozóipar négy alágában (többek közt a **járműgyártásban**) és a **bányászat** területén az ipari átlag felett (261 és 342 ezer forint között), hét alágban pedig az ipari átlag alatt (154 és 239 ezer forint között) alakult a bruttó átlagkereset. A havi bruttó átlagkereset változatlanul a könnyűipar területén, a **textília, ruházat, bőr és bőrtermék gyártásában** volt a legalacsonyabb (153 689 forint).

1. ábra

Az alkalmazásban állók átlagos havi bruttó keresete az iparban a fontosabb alágak szerint

2.4. Az ipar beruházásai

Az iparban – előzetes adatok alapján – 1697,2 milliárd forintot fordítottak 2014-ben beruházásokra, összehasonlítva áron 12%-kal többet az egy évvel korábinál. A nemzetgazdaság egészét 14%-os bővülés jellemezte.

2014-ben az ipar nemzetgazdasági ágai közül a **villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás** területén 5,4%-kal nőtték a beruházások (2013-ban még 18%-os csökkenést regisztráltunk). A legnagyobb fejlesztések a fővárosban a távhőszolgáltatás és a hulladékhasznosítás területén valósultak meg.

A **bányászatban** 19%-kal emelkedtek a beruházások az előző évhez képest. Új gázüzemet építettek és a már működő fúró és kútjavító berendezéseket újírtottak fel, továbbá kitörésvédelmi előírásoknak megfelelő fejlesztéseket hajtottak végre.

Az ipar összes beruházásából több mint 90%-kal részesedő **feldolgozóiparban** 2014-ben 13%-kal emelkedett a beruházások volumene az egy évvel korábbihoz képest. A 2011. évi kiugróan magas 17%, valamint a 2012. évi szerényebb, 3,9%-os növekedés után, 2013-ban 2,3%-kal csökkentek a beruházások. 2014-ben a feldolgozóipar 13 alága közül 9-ben nőtték a beruházások az előző évhez viszonyítva.

A több évig tartó csökkenés után kiugróan magas, 87%-os volumenbővülést regisztráltunk a **vegyi anyag termékek gyártása** területén. 2014-ben több vegyi gyárat létesítettek, illetve újítottak fel, hogy az EU-előírásoknak megfelelő környezetkímélőbb módon üzemeljenek. Igen nagy mértékben, 49%-kal nőttek a beruházások a **számítógép, elektronika, optikai termékek gyártása** területén. Új üzemcsarnokot adtak át a híradástechnikai modellek gyártásához és modernebb gyártósorokat állítottak üzembe. Az alághoz tartozó autóelektronikai termékek gyártásában is nagy gépberuházásokat hajtottak végre. A járműgyártáshoz kapcsolódó alágak közül a **gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása** területén 49%-kal emelkedtek a beruházások. Az alágba tartozó összes Magyarországon működő gumiabroncs, gumigyártással foglalkozó vállalat nagy beruházásokat hajtott végre. További autógyártáshoz kapcsolódó fejlesztések valósultak meg a műanyag termékek gyártása alágazatban (pl. műanyag lökhárítók, akkumulátorok műanyag burkolata). A **kokszgyártás, kőolaj-feldolgozás** beruházása is jelentősen, 38%-kal nőtt a logisztikai központ és butadién kinyerő üzem létesítése következtében.

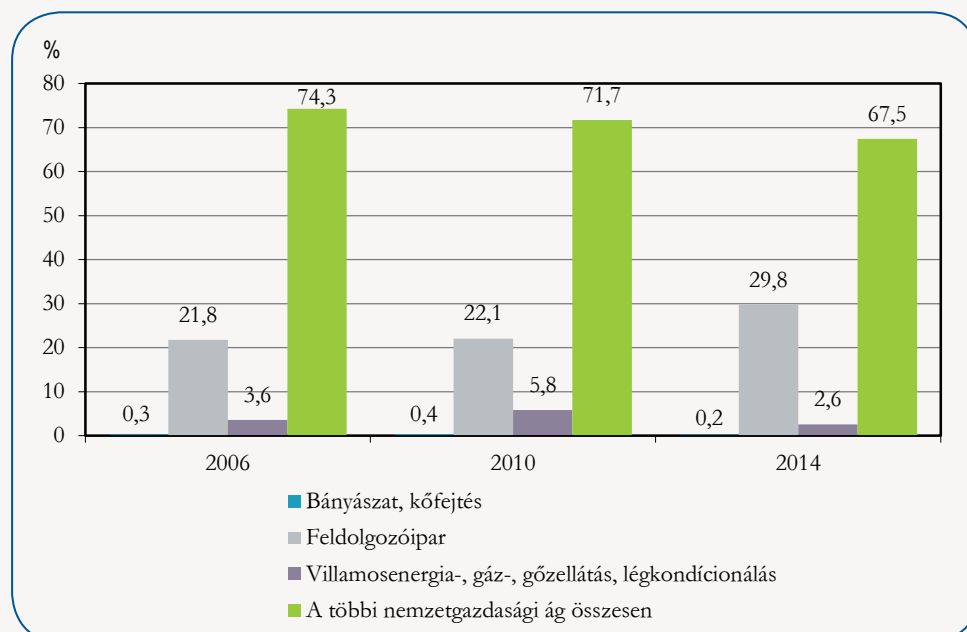
Az **élelmiszeripar, ital dohánytermékek gyártása** alágban nemcsak az elmúlt év alacsony bázisának köszönhető a 29%-os növekedés, hanem a húsfeldolgozás, -tartósítás szakágazatban megvalósult beruházásoknak is. Több húsfeldolgozó üzemet korszerűsítettek és modern gépsorokat állítottak üzembe. A baromfihús feldolgozása, tartósítása szakágazat új vágóüzemmel, hűtőházzal és raktárakkal bővült. Az olajgyártásban új hántoló technológiát vezettek be, a sajtolóban, finomítóban karbantartásra is sor került. A dohánytermékek gyártása területén is történt egyedi nagyberuházás.

A kis súlyú alágak többségében szintén nőttek a beruházások. A **fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység** alágban (29%) mind a fafeldolgozás, mind a papírtermékek gyártásában nagyobb fejlesztéseket hajtottak végre. A **textília, ruházat, bőr és bőrtermék gyártása** (7,4%) területén egyedi nagyberuházást valósítottak meg, ahol új gyártósorokat állítottak üzembe. Több éve tartó visszaesés után nőtt a gyógyszergyártás (20%) beruházás volumene is. A **fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása** alágban 6,2%-os növekedést regisztráltunk.

A feldolgozóipari alágak közül a legnagyobb súlyú járműgyártásban az előző években megvalósult nagyberuházásoknak (2012-ben 27%-os volt a bővülés) köszönhető magas bázis is hozzájárult a 2013-as 15%-os csökkenéshez. 2014-ben a beruházások volumene 6,4%-kal maradt el az előző évitől. A **villamos berendezés gyártása** területén szintén csökkenés (10%) figyelhető meg. Az előző évben megkezdett beruházások befejeződtek a **gép, gépi berendezés gyártása** alágban, a nagyvállalatok visszafogták a fejlesztéseiket, ezért 2014-ben 18%-os visszaesést regisztráltunk.

2. ábra

Az ipari ágak részesedése a nemzetgazdasági beruházásokból

2.5 Az ipari árak

Az **ipari termelői árak** 2014-ben az előző évhez viszonyítva 0,4%-kal mérséklődtek. Ezen belül a belföldi értékesítés árszintje 2,1%-kal csökkent, az exporté 0,7%-kal emelkedett.

A **feldolgozóipari ágazatok** árai összességében 0,7%-kal haladták meg az egy évvel korábbit. Legnagyobb mértékben a **textil- és bőripar** (4,6%), az **egyéb feldolgozóipar és javítás** (4,1%) és – főként az alapanyagok ármozgása és a piaci viszonyok következtében – a **kohászat, fémfeldolgozás** (3,6%) árai nőttek.

A jelentős súlyt képviselő ágazatokat tekintve az árak 2013-hoz képest magasabbak voltak a **járműgyártás** (2,2%) és az **élelmiszeripar** (0,3%) ágazataiban, míg a **számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása** (4,5%) területén csökkentek. Az árakra jelentős hatással voltak a termelési költségek és a szezonális változásai.

A **bányászat** nemzetgazdasági ágban 4,9%-kal haladták meg az árak a 2013-as szintet, míg az **energia-szektorban** 6,6%-kal csökkentek az árak a tőzsdei árak mérséklődése és hatósági árszabályozás következtében.

A **belföldi értékesítést** tekintve a **feldolgozóipari ágazatok** árai 0,6%-kal voltak magasabbak 2014-ben az előző évhez képest, ezen belül a **gumi, műanyag- és építőanyag-ipar** (3,2%), a **textil- és bőripar** (3,1%) és a **kohászat, fémfeldolgozás** (3,0%) alágak árai emelkedtek jelentősebben. Csökkentek az árak a legnagyobb súlyú ágazatokban, a **kösztyűgyártás, kőolaj-feldolgozásban** (1,8%) és az **élelmiszeriparban** (0,4%), illetve a kisebb súlyúak közül a **számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása** (0,3%) alágban.

A belföldi értékesítésben jelentős súlyt képviselő **vilamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás** nemzetgazdasági ág árai 6,7%-kal csökkentek, a hatósági árképzés, az energiatőzsdei árváltozások és a rezsicsökkentés miatt. A kis súlyú **bányászatban** átlagosan 3,6%-kal voltak magasabbak a belföldi értékesítési árak az előző évhez képest.

A belföldi értékesítésben az ágazatok rendeltetés szerinti csoportjai közül az energia- és továbbfelhasználásra termelő ágazatokban összességében 3,4%-kal mérséklődtek, míg a beruházási javakat gyártó ágazatokban 1,9, a fogyasztási cikket gyártó ágazatokban 1,0%-kal nőttek az árak.

A forintban mért **exportértékesítési árak** éves összehasonlításban 0,7%-kal emelkedtek, a forint 2014. évi árfolyama a 2013. évihez mérten az euró esetében 4,0, a dollár esetében 3,9%-kal gyengült.

A **bányászat** (11%) és a **feldolgozóipar** (0,8%) nemzetgazdasági ágakban nőttek az exportértékesítési árak, míg az **energiaárak** 5,2%-kal voltak alacsonyabbak az egy évvel korábbi szinthez viszonyítva. A feldolgozóiparon belül jelentősebben a **fa-, papír- és nyomdaiparban** (6,2%), az **egyéb feldolgozóipar és javításban** (5,7%) és a textil- és bőriparban (4,9%) emelkedtek az árak. Az exportban a – legjelentősebb súlyú – járműgyártás árai 2,2%-kal növekedtek, a **számítógép, elektronikai, optikai termékeké** pedig 4,8%-kal csökkent az előző évi szinthez viszonyítva.

3. Az ipari termelés és értékesítés főbb jellemzői

3.1. Az ipari termelés alakulása

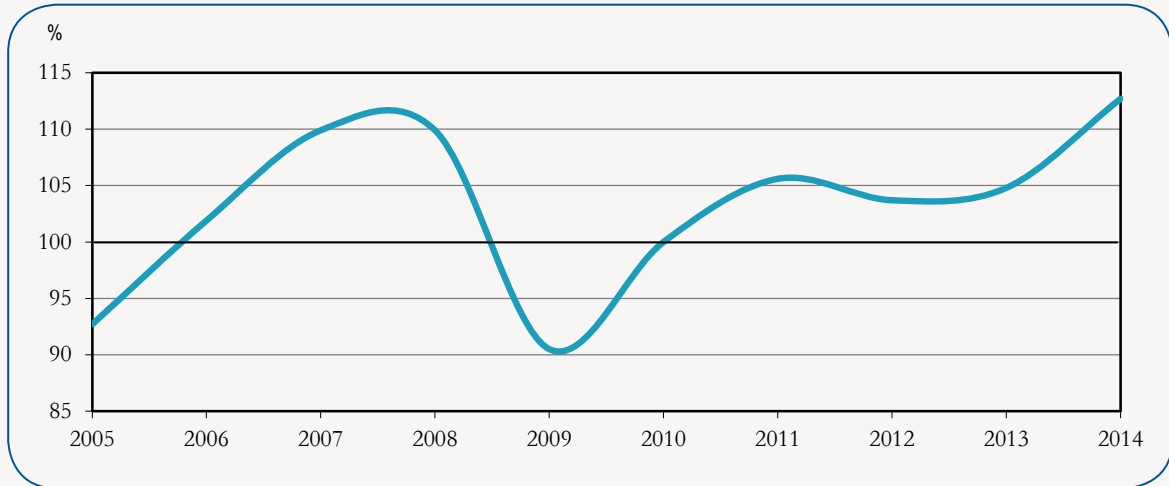
Az ipari termelés a 2000. évi 18%-os növekedési csúcsa után két évig 3–4, azt követően 2003-tól 2007-ig 6,8–9,9% között bővült. 2008-ban – az ősszel induló gazdasági világválság hatására – a kibocsátás stagnált, 2009-ben pedig 18%-kal visszaesett. A külső konjunktúrának is köszönhetően 2010-ben az ipar 11%-os bővülést ért el, majd 2011-ben 5,6%-ra lassult a növekedés üteme. A 2012. évi kismértékű (1,8%-os) csökkenést követően 2013-ban újra nőtt a kibocsátás, 1,1%-kal.

A teljes körű adatok szerint folyó áron 26 788 milliárd forintot kitevő ipari termelés volumene **2014-ben** számottevően, **7,6%-kal emelkedett**. A külpiaci eladások 2014-ben jelentősen, mintegy 10%-kal nőttek. Több mint 20 év távlatában 2009 és 2012 kivételével minden évben alapvetően a kivitel volt az ipari termelés hajtóereje.

Az egész évi bővülést tekintve az ipari kibocsátást két eltérő dinamikájú félév alakította: a második félévben a növekedési ütem lassult, közel kétharmada volt az első félévinek. Az év minden hónapjában nőtt az ipari termelés. A legnagyobb mértékű bővülést júliusban (12,2%), a legkisebbet augusztusban (0,5%) mértük.

3. ábra

Az ipari termelés alakulása, 2010. év havi átlaga = 100,0%

Az ipar nemzetgazdasági ágai közül a legnagyobb, mintegy 95%-ot képviselő **feldolgozóipar 2014. évi számottevő, 8,6%-os növekedése** – felülmúlva az előző évi 1,4%-os emelkedést – az export bővülésével párhuzamosan ment végbe. A feldolgozóipari termelés továbbra is a kivitelől függ: az alágak többségénél a külpiazi eladások játszották a meghatározó szerepet. A két legnagyobb feldolgozóipari alág közül a járműgyártás kibocsátása 21, az élelmiszeripar, ital, dohánytermék gyártása kisebb mértékben, 4,8%-kal nőtt.

A legkisebb nemzetgazdasági ág, a mindössze 0,4% súlyú **bányászat** termelése 0,7, az ipari termelésből 4,9%-kal részesedő **energiaiparé** 6,3%-kal kisebb volt az egy évvel korábbinál.

A magyarországi ipari termelés és értékesítés alakulását alapvetően a világgazdaságban – és ezen belül is leginkább Európában – végbemenő gazdasági folyamatok határozzák meg. A külső konjunktúrától való függést erősíti, hogy a termelés meghatározó tényezője az exportértékesítés. A hazai kereslet 2008-tól 2013-ig kedvezőtlenül alakult. Hatévi csökkenés után azonban 2014-ben a belföldi eladásokban növekedést (1,1%) regisztráltunk.

5. tábla

Az ipari termelés és értékesítés, 2009–2014

Időszak	Termelés	Értékesítés			Az export aránya az értékesítésben, folyó áron, %
		összesen	belföldi	export-	
volumenindexe, az előző év azonos időszaka = 100,0%					
2009	82,2	84,3	87,5	81,2	49,3
2010	110,6	106,6	97,0	116,9	53,0
2011	105,6	101,6	94,8	107,9	55,3
2012	98,2	97,8	96,1	99,3	55,4
2013	101,1	101,5	97,8	104,4	57,8
2014	107,6	106,2	101,1	109,8	60,8

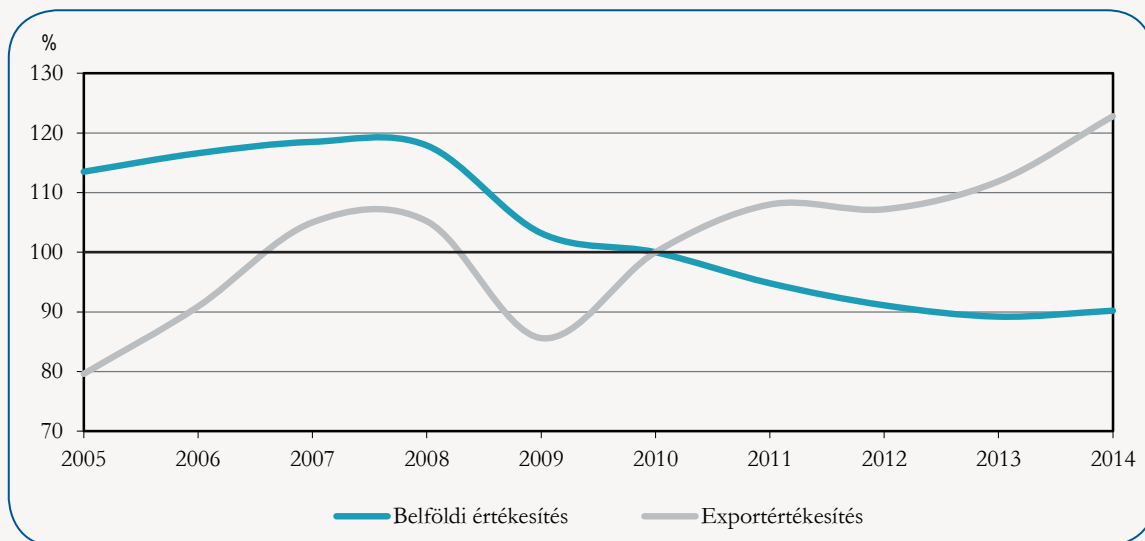
2014 egészét tekintve a teljes **ipari értékesítés** 61, a **feldolgozóipari értékesítés** 73%-a ment exportra. Az **ipari export** – a 2013. évi 4,4%-os növekedést követően – 9,8%-kal meghaladta az egy évvel korábit, az első félév nagyobb, 12 és a második félév mérsékeltebb, 7,3%-os bővülésének következtében. Hónapok szintjén az exportdinamika júniusban volt a csúcson (16%), októberben pedig a mélyponton (0,2%).

A tizenhárom feldolgozóipari ág együttes kivitele mintegy 10%-kal magasabb volt, mint 2013-ban. Az év minden hónapjában – ezen belül a hónapok felében 10% felett – bővült a feldolgozóipari export, a legnagyobb mértékben márciusban (15%), a legkevésbé pedig augusztusban (1,1%).

Két évtizedre visszatekintve – a 2008. évi stagnálás (+0,1%), a 2009-es 19%-os visszaesés, illetve a 2012-es 0,7%-os csökkenés kivételével – minden évben nőtt az ipar kivitele.

4. ábra

Az ipar belföldi és exportértékesítésének alakulása, 2010. év havi átlaga = 100,0%

2014-ben az értékesítés 39%-a került a belföldi felhasználókhoz, 3 százalékponttal kevesebb, mint 2013-ban. A hazai eladások részesedése az összes értékesítésből 2009 óta folyamatosan csökken: összesen 11,5 százalékponttal lett kevesebb 2014-re. (2010-től már az exportértékesítés adta az összes eladás nagyobb részét.) 2014-ben az **ipar belföldi értékesítése** 1,1%-kal nőtt 2013-hoz viszonyítva, ezzel megtört a hat évig tartó csökkenő tendencia. (Ezt megelőzően 2007-ben volt utoljára bővülés.) Az év tizenkét hónapjából nyolcban emelkedtek a hazai eladások, a legjobban (8,5%-kal) júniusban.

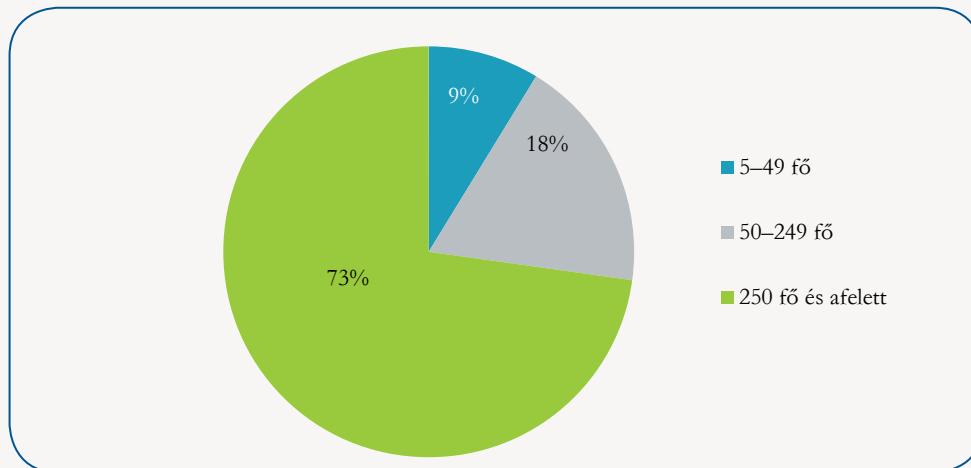
3.2. Létszám-kategóriák szerinti termelés és értékesítés

2014-ben a létszám-kategóriák szerint képzett vállalatcsoportok mindegyikében növekedést mértünk. A legkisebb részesedésű – 8,7%-os – kisvállalkozói (5–49 fő) kör fordított előző évi teljesítményén (2013-ban 3,0%-os termeléses csökkenést regisztráltunk), és 1,4%-kal növelte termelését.

A közepes méretű (50–249 fős) vállalkozások **termelése** az előző évinél nagyobb mértékben, 4,1%-kal emelkedett 2013-hoz viszonyítva, súlyuk majdnem 19% volt. A három létszám-kategóriás csoport közül a két kisebb vállalati csoport aránya mérséklődött az előző évhez képest a nagyvállalatok (249 fő feletti) javára.

5. ábra

Termelés létszám-kategóriáinként, 2014

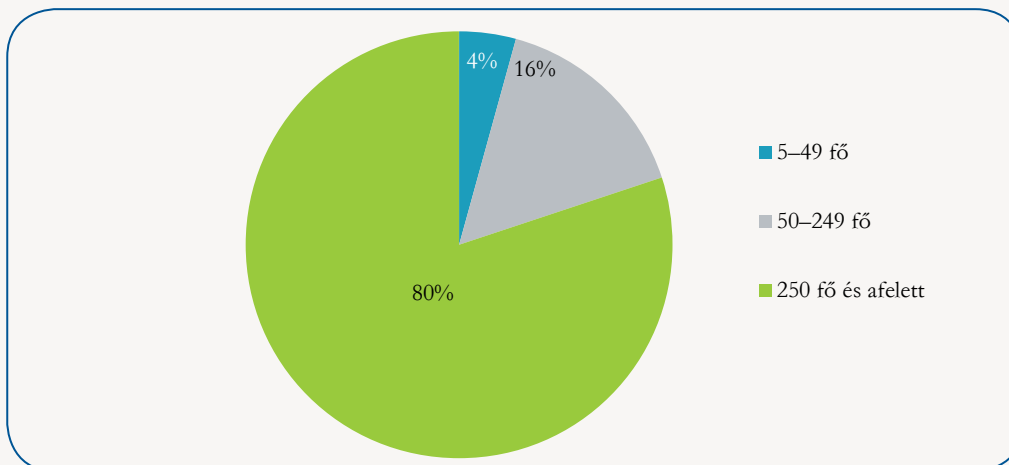

A nagyvállalatok súlya az ipari termelésen belül évek óta 70% feletti: 2014-ben a kibocsátás 73%-át adták. A 249 főnél nagyobb létszámmal működő vállalkozások termelése – a 2013. évi 1,2%-os növekedést felülmúlva – 2014-ben jelentősen, 9,5%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A közép- és nagyvállalkozások (a 49 főnél többet foglalkoztatók) együttesen a legalább 5 főt foglalkoztató cégek ipari termelésének 91%-át adták, amely kismértékben emelkedett az egy évvel azelőttihez képest. Együttes bővülésük 8,4% volt.

A termeléssel összehasonlítva az **ipari exportban** a nagyvállalatok koncentrációja még erőteljesebb lett 2014-ben, a kivitel négyötödét a 249 főnél nagyobb létszámú vállalkozások adták, amelyek számottevően, 11,8%-kal növelték külföldi eladásait. Az 50–249 fővel működő, közepes méretű cégek részesedése az exportból mintegy 16%, az 5 és 49 fő közötti körbe tartozó vállalkozásoké 4,3% volt. Utóbbi súlya csökkent az előző évhez viszonyítva. A külföldi eladások az 50 és 249 fő közötti létszám-kategóriában 7,4%-kal bővültek, azonban a kisvállalkozásoknál 12%-kal visszaestek 2013-hoz képest.

6. ábra

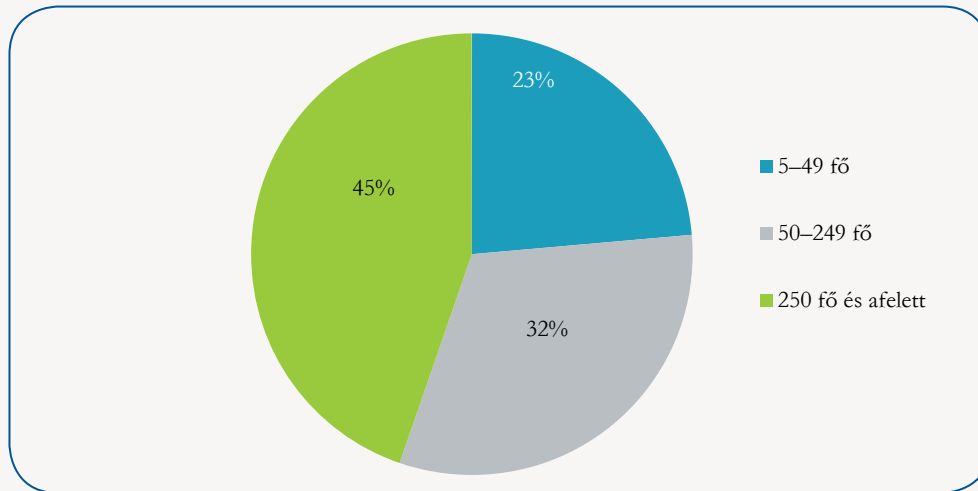
Exportértékesítés létszám-kategóriáinként, 2014

2014-ben, az előző évhez hasonlóan az ipari **belföldi értékesítés** mintegy 45%-át a nagyvállalkozások adták, ugyanakkor kevésbé meghatározó a szerepük, mint a termelésben és az ipari exportban. Az 5–49 fővel működő vállalkozói kör a hazai eladások közel egynegyedét képviselte, míg a közép- és nagyvállalatok aránya majdnem 32% volt. A kisvállalkozások hazai értékesítése 2,1%-kal csökkent, míg a másik két csoporté emelkedett: a közepes méretű cégek 3,2, a nagyvállalatok 0,9%-kal növelték belföldi eladásait.

7. ábra

Belföldi értékesítés létszám-kategóriánként, 2014

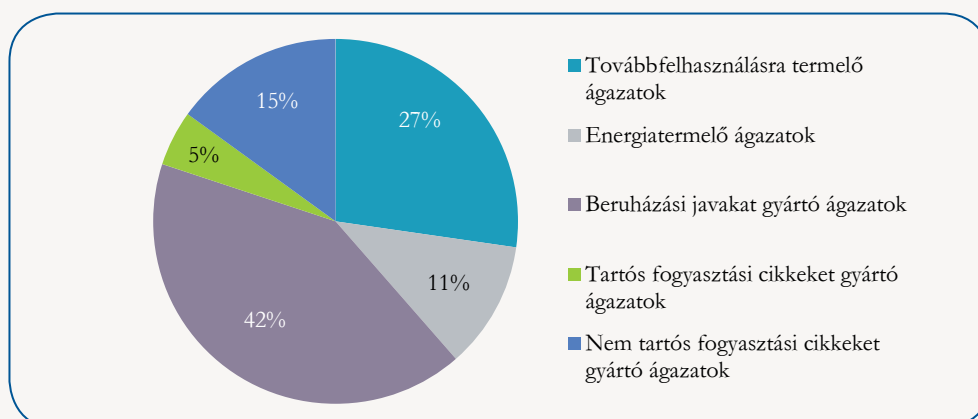
3.3. A rendeltetés szerinti ágazatcsoportok szerinti termelés és értékesítés

A rendeltetés szerinti ágazatcsoportok alapján megfigyelt **ipari termelés** az öt ágazatcsoportból négyben nőtt és csak az ipari termelés nagyjából 11%-át kitevő energiatermelő ágazatokban csökkent (2,4%-kal). Hasonlóan az előző évhez a legnagyobb mértékben, 12%-kal a **beruházási javakat gyártó ágazatok** termelése emelkedett. Az ipari termelés több mint 40%-át kitevő, legnagyobb ágazatcsoport hajtóerejét főként a járműipar bővülése adta. A 2013-ban még a legnagyobb visszaesést elszenvedő, de a gazdasági válság előtt, illetve még 2010-ben is a legjobban teljesítő, legkisebb súlyú (4,9%) **tartós fogyasztási cikkeket** előállító ágazatcsoport is 10% felett növekedett.

Számottevő volumenbővülést regisztráltunk a második legnagyobb, **továbbfelhasználásra termelő** ágazatcsoportban (6,1%), valamint a kisebb – 15%-os súlyú – **nem tartós fogyasztási cikkeket kibocsátó** ágazatoknál. Ez utóbbi, amelynek termelése 2013-ban még csökkent, 2014-ben viszont elsősorban az élelmiszeripar jó teljesítménye miatt 6,7%-kal bővült.

8. ábra

Az ipari termelés megoszlása rendeltetés szerinti ágazatcsoportonként, 2014

2014-ben a rendeltetés szerinti ágazatcsoportok **belföldi értékesítése** – az energiatermelő ágazatok kivételével, ahol 4,0%-os csökkenést mértünk – bővült az előző évhez képest. A legnagyobb mértékben, 9,9%-kal a tartós fogyasztási cikkek gyártó ágazatokban nőtt a hazai piacra szánt eladás.

Az exportértékesítés tekintetében az ágazatcsoportok még jobban teljesítettek, mindenhol növekedést mértünk. A legnagyobb mértékben, 13,3%-kal a beruházási javakat gyártó ágazatok kivitele bővült.

3.4. Az ipari rendelések alakulása

A jellemzően rendelésre termelő és ezért megfigyelésbe bevont feldolgozóipari alágak többségénél az új rendelések év végi alakulásából az ipari termelés kedvező változása figyelhető meg. Az **összes új rendelés** 2013 decemberében 85%-kal több volt, mint az előző év azonos időszakában. Az új **exportrendelések** kiugróan, 93%-kal nőttek: ennek hátterében egy hosszabb időszakra vonatkozó egyszeri nagy megrendelés áll. Az új belföldi rendelések is emelkedtek 24%-kal.

2013 decemberében az **összes rendelésállomány** 12,8%-kal meghaladta az egy évvel azelőtti, ezen belül az export rendelésállománya 13,1, míg a belföldi 8,3%-kal bővült.

4. Az ipari alágak teljesítménye

Az ipar termelés 0,4%-át adó **bányászat** nemzetgazdasági ág termelésében – a 2013. évi 7,7%-os visszaesés után – **2014-ben** kismértékben, 0,7%-kal csökkent. A dinamikát tekintve nagy ingadozás volt a hónapok között, a növekedés és csökkenés fele-fele arányban osztozott. A termelés volumene a legnagyobb mértékben szeptemberben bővült (22%-kal), májusban pedig csökkent (20%).

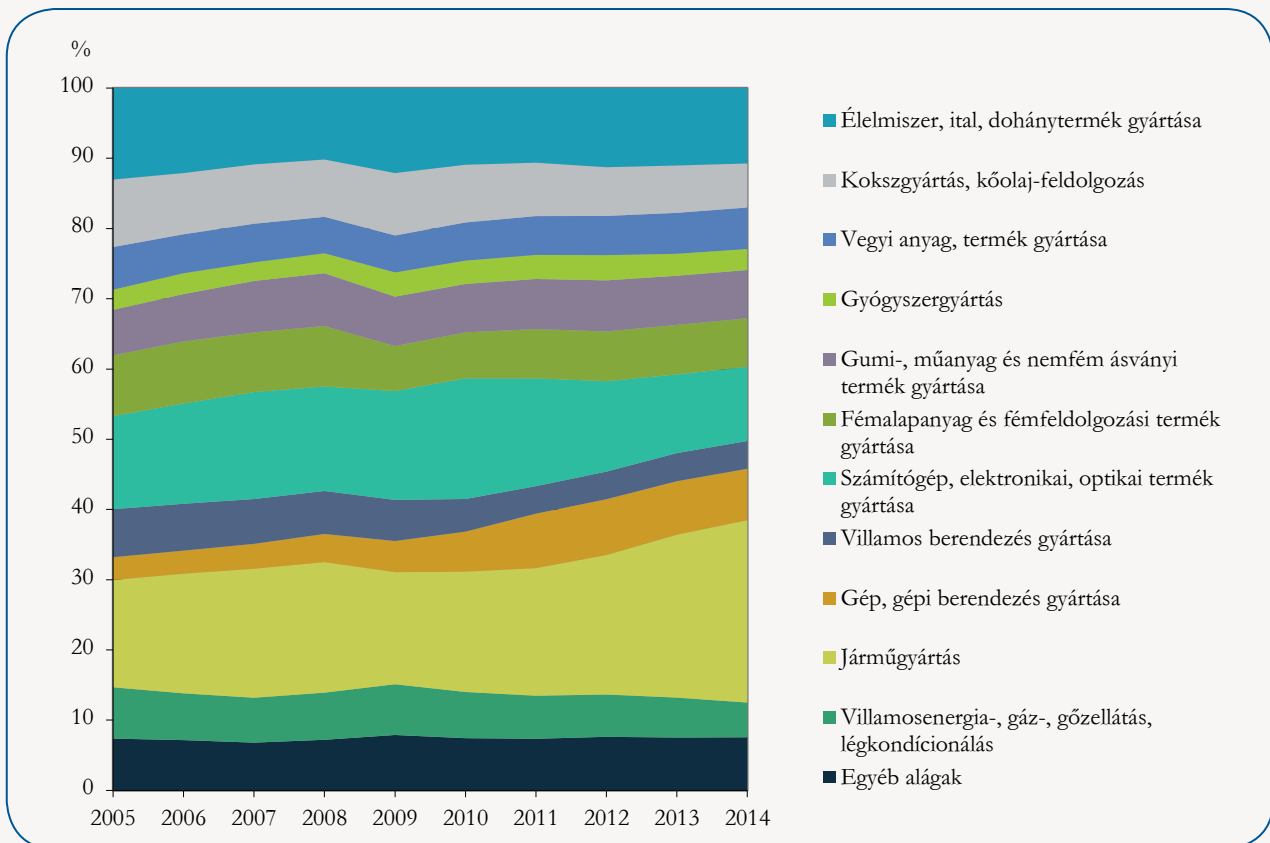
2014-ben a bányászat öt ágazatából a nemzetgazdasági ág több mint felét adó egyéb bányászat kibocsátása nőtt a legjobban (20%-kal) az egy évvel korábbihoz képest, elsősorban az utépítésekhez szállító kőfejtés, homok-, anyagbányászat alágazat cégeinek köszönhetően. Ezzel szemben a második legnagyobb ágazat, a több mint egynegyed súlyt képviselő bányászati szolgáltatás 20%-kal visszaesett 2013-hoz képest, a fúrás-előkészítési és szállítási tevékenység jelentős visszaszorulása miatt.

Negyedik éve tart az egyre gyorsuló ütemű csökkenés az **energiaipar** (villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás) kibocsátásában: 2011-ben 1,7, 2012-ben 3,4, 2013-ban 4,7, 2014-ben 6,3%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A tendencia három fő okra vezethető vissza: a gázüzemű erőművek termelés-csökkenése miatti mérséklődő földgázigényre, az energetikai korszerűsítések miatti alacsonyabb energiaigényre és sajátosságai révén az ágazat időjárás-függőségére. Az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján 2014-ben a fűtési szezon hónapjaiban jóval enyhébb volt az időjárás, mint az előző évben. Az energiaipar három alágazata közül a legnagyobb, 70%-ot kitevő villamosenergia-termelés, -ellátás alágazat termelése csökkent a legkevésbé, 2,7%-kal. A sokkal kisebb súlyt (17%) képviselő gázellátásban 11%-os volt a visszaesés, míg a legkisebb alágazat, a gőzellátás, légkondicionálás kibocsátása 16%-kal maradt el az egy évvel korábbtól.

A 2012. évi 1,7%-os csökkenést és a 2013. évi 1,4%-os növekedést követően – az ipari termelés 95%-át lefedő – **feldolgozóipar** 2014-ben számottevően, 8,6%-kal emelkedett az egy évvel azelőttihez képest. A termelés szintje – amely folyó áron több mint 24 ezer milliárd forint volt – minden hónapban meghaladta az előző évit, a legnagyobb mértékben júniusban (13%). A külpiaci eladások 9,9, a hazaiak 5,0%-kal emelkedtek.

9. ábra

Az ipar termelési értékének megoszlása a fontosabb alágak szerint

2014-ben a feldolgozóipar mind a tizenhárom alágában növekedést mértünk. A feldolgozóipari termelés továbbra is az exportpiacoktól függ: a feldolgozóipari értékesítés 73%-a ment exportra. Tíz alágban a termelés több mint fele jutott kivitelre, ezen belül hatban – mind a négy gépipari alágban, a gyógyszergyártásban és a textil-, ruházat, bőr és bőrtermék gyártásában – több mint 80 százalékos volt az arány.

A feldolgozóipar belföldi értékesítése hét éven keresztül (2007-től 2013-ig) minden évben alacsonyabb volt az előző évhez viszonyítva, 2014-ben azonban 5,0%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A tizenhárom alág közül csupán ötben figyelhető meg a belföldi kereslet kedvezőtlen alakulása. A hazai eladások aránya az összes értékesítésen belül évek óta folyamatosan csökken. Míg 2000-ben még több mint 40, addig 2014-ben a feldolgozóipari értékesítés közel 27%-a került a hazai felhasználókhoz.

4.1. Gépipar

A feldolgozóipari termelés több mint felét előállító **gépipari alágak** (a járműgyártás, a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása, a gép, gépi berendezés gyártása és a villamos berendezés gyártása) kibocsátása együttesen több mint 12%-kal meghaladta meg az egy évvel korábbit. Az alágcsoport vállalkozásaira az erős exportorientáltság a jellemző: az eladásaik 92%-a külföldre irányul és a feldolgozóipar kivitelének 64%-a hozzájuk köthető. A nagyvállalatok szerepe igen jelentős a gépiparban: a termelés közel 90%-át állítják elő a legalább 250 főt foglalkoztató cégek.

2011-től a **járműgyártás** vált az ipari termelés első számú motorjává, de az iparág vállalkozásai gyakorlatilag 20 éve – elsősorban a tartós exportkeresletnek köszönhetően – szinte minden évben számottevően növelték termelésüket. Ezt a fejlődést csak a 2008–2009. évi gazdasági válság hatására bekövetkezett visszaesés akasztotta meg. 2011-ben – majdnem 20%-os aránnyal – már a feldolgozóipar legnagyobb alága lett, megelőzve a számítógép, elektronikai, optikai termék gyártását. Az alág 2014-ben már a 27%-át adta a

feldolgozóiparnak. A 2013. évi dinamikát meghaladva a járműgyártás kibocsátása 2014-ben is kiugróan – a feldolgozóipari alágak közül a legnagyobb mértékben – mintegy 21%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az alág kimagasló teljesítménye az összes értékesítésből 93%-ot képviselő külpiazi eladások 21%-os és a hazai eladások 29%-os bővülésének az eredménye. A belföldi értékesítésben még a 2013. évi jelentős bővülést (20%) is sikerült túlszárnyalni, amelyhez leginkább az alkatrészgyártás járult hozzá (2012-ben még 10%-os visszaesést regisztráltunk). A feldolgozóipar exportjából 35, a hazai eladásokból 7,2%-kal részesedett az alág.

A járműgyártás alakulását 3 szakágazat határozza meg: az iparág kibocsátásából 54%-ot képviselő közúti gépjármű gyártásában 27, míg a 16%-kal részesülő járművillamossági, -elektronikai készülékek gyártásában 17%-kal termeltek többet 2014-ben, mint egy évvel korábban. A 27%-os súlyú közúti jármű, járműmotor alkatrészeinek gyártásában az előző évhez képest mérséklődött a növekedés üteme: a termelés volumene több mint 11%-kal emelkedett (2013-ban még 18%-os növekedést regisztráltunk). A három szakágazat a termeléshez hasonló arányban részesedett az alág exportjából (58, 16, illetve 23%).

A közúti járműgyártást alapvetően a hazánkban megtelepedett négy nagy multinacionális cég tevékenysége, illetve az ezzel összefüggő alkatrészgyártás határozza meg. A győri Audi személygépkocsik mellett autókhoz való motorgyártásban is élen jár. A cég az új A3-as modellt még 2013 szeptemberében vezette be. A Mercedes autógyár B és CLA osztályú személygépkocsikat állít elő Kecskeméten. Az esztergomi Suzuki 2013 őszétől állt át a SX4 S-CROSS gyártására, 2014-ben nem vezetett be új típust.

A járműipari gyárak az elmúlt húsz évben a személygépkocsi, a gépjárműmotor és az alkatrészgyártás területén nagy értékű beruházásokat valósítottak meg és 2014-ben is jelentős gyárbővítéseket hajtottak végre (új csarnoképítés, használt csarnokok vásárlása, illetve felújítása, új gyártósorok telepítése és a meglévők átszervezése).

A feldolgozóipari termelésből 11%-kal részesedő **számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása** alág a harmadik volt a feldolgozóipari rangsorban 2014-ben, ezzel egy hellyel hátrébb csúszott 2013-hoz viszonyítva. 2003-tól 2006-ig, illetve 2009–2010-ben a termelési arányát tekintve még az első helyen állt a feldolgozóipari alágak sorrendjében. A járműgyártáshoz hasonlóan, a kibocsátás 2008–2009-ben csökkent (2,7, illetve több mint 14%-kal), viszont 2010-ben az átmeneti konjunktúra hatására kiugróan megnőtt (22%). 2011-től 2013-ig az iparág kibocsátása folyamatosan visszaesett: 2011-ben 5,2, 2012-ben – az alág esetében rekordmértékű – 17, illetve 2013-ban 12%-kal volt alacsonyabb az előző évinél. 2014-ben viszont már kismértékben, 1,3%-kal emelkedett a termelési volumen.

Az iparágat – hasonlóan a járműgyártáshoz – néhány, főként külpiacria termelő multinacionális vállalat határozza meg. A feldolgozóipari kivitel 15%-át képviselő számítógép-, elektronikai, optikai termék gyártás exportvolumene 1,8%-kal nőtt.

Az alág termelésének több mint 60%-át két alágazat adta. A 31%-ot képviselő **elektronikus fogyasztási cikk gyártása** az alágazatok közül a legnagyobb mértékben, 19%-kal haladta meg az egy évvel korábbi alacsony bázisszintet, elsősorban a külpiazi kereslet kedvező alakulása miatt. Az alágazat kivitele a termeléssel közel azonos mértékben nőtt. Bár a hazai eladások is jelentősen emelkedtek, de arányuk az értékesítésben elenyésző. Az alágazat termékeit tekintve főként az autóiipari elektronikus, navigációs és infotainment alkatrészek, valamint a televíziók iránt nőtt meg a kereslet 2014-ben. A közel hasonló súlyú (30%) **híradás-technikai berendezés gyártása** 2014-ben több mint 12%-kal visszaesett 2013-hoz képest. Folytatódott az előző évi mélyrepülés, ami magával hozta a beruházások visszafogását és a létszámcsökkentést is. Az alágazat régóta meghatározó cége (NOKIA) 2014 októberében bezárta komáromi gyárát. A kivitel aránya több mint 94% volt a híradás-technikai berendezés gyártásában, az exportvolumen pedig 10%-kal visszaesett.

A rangsorban harmadik legnagyobb súlyúnak számító elektronikai alkatrész, áramkörü kártya gyártása 0,6%-kal csökkent (2013-ban még 2,4%-kal növekedett). A sorrendben negyedik, számítógép, perifériás egység gyártása alágazat 5,6%-kal emelkedett.

A 2013. évi csökkenés (3,0%) után 2014-ben a **gép, gépi berendezés gyártása** 3,7%-kal nőtt. A harmadik legnagyobb gépipari alágban az elmúlt tizenöt évben csupán háromban nem volt növekedés, 2011 és 2012-ben 40% felett bővült. A feldolgozóipari termelésből az iparág 7,7%-ot tett ki, amellyel az alágak rangsorában megtartotta negyedik helyét 2014-ben is. A harmadik legnagyobb exportőr alág (ez 9,2%-os arányt

jelent az egész feldolgozóiparból) külpiaci eladásai 5,7%-kal emelkedtek. Az összes értékesítés majdnem 12%-át adó alág belföldi értékesítésben folytatódott a 2013. évben tapasztalt csökkenő tendencia, így 2014-ben 5,5%-kal mérséklődtek a hazai eladások.

Az alág 43%-át képviselő szakágazata, a – közúti jármű- és légi motort nem tartalmazó – motor, turbina gyártása 11%-kal bővült. A szakágazat kiemelt szerepet betöltő nagyvállalata olyan mobil gázturbinákat gyárt, amelyek alkalmasak a vezetékes villamos energiával nem ellátott területek kiszolgálására. A domináns szakágazatban az autóiipari beszállító cégek elsősorban külpiacra termelnek, termékeik közt autó- és motoralkatrészek, üzemanyag elosztó rendszerek szerepelnek. Az iparág ezen kívül sokfajta tevékenységet ölel fel a csap, szelep gyártásától kezdve a különféle kézi szerszámok, szerszámgépek, óriás szivattyúk gyártásáig, azonban a többi húsz szakágazat egyenkénti súlya sehol sem éri el a 9,0%-ot. A szakágazati „átlagsúly” – a motor, turbina gyártás nélkül – mindössze 3,0%.

A legkisebb súlyú, a feldolgozóipari termelés 4,2%-át kitevő gépipari alág a **villamos berendezés gyártása** 6,4%-kal haladta meg a 2013. évet (akkor ennél kisebb mértékű, 2,9%-os növekedést mértünk). 2008 és 2012 között az alág kibocsátása minden évben alacsonyabb volt az előző évinél, a legnagyobb, 21%-os visszaesés 2009-ben volt. 2014 folyamán a külpiaci eladások – az előző évinél nagyobb ütemben – 8,0%-kal emelkedtek, míg a belföldi értékesítés 0,4%-kal mérséklődött. Az értékesítés 86%-át az export adta, hasonlóan a többi gépipari alághoz.

Az alág legjelentősebb, 31%-os részesedésű alágazata a vezeték, kábel, szerelvény gyártása – a 2013. évvel azonos mértékben – 5,5%-kal volt magasabb, mint előző évben. A másik két meghatározó alágazat közül (29, illetve 22%-ot képviselő alágazatok), a villamos motorokat, áramfejlesztőket gyártó cégek termelése, jelentősen, 17%-kal nőtt, azonban a háztartási készülékeket gyártóké 7,9%-kal csökkent. Jellemző volt még az iparágra, hogy az autóiiparnak beszállító cégek növelni tudták a termelésüket 2014-ben. Ezek a vállalatok főként autókábelt, autóiipari elektromos csatlakozóelemeket, valamint autókhoz való elektronikai alkatrészt állítanak elő.

4.2 Vegyipar

Két éve tartó csökkenő tendencia szakadt meg 2014-ben a **vegyiparban**: a termelés volumene 4,6%-kal emelkedett az előző évhez képest, (2013-ban 1,8%-kal mérséklődött.) A vegyiparra is jellemző a nagyvállalatok koncentrációja – bár a gépiparhoz képest alacsonyabb –, de így is a kibocsátás közel háromnegyedét teszik ki. A vegyipar feldolgozóiparon belüli súlya (21%) kissé csökkent az előző évhez viszonyítva.

Három évig tartó visszaesés után a vegyipar legnagyobb alágában, a **kokszgyártás, kőolaj-feldolgozás** termelésében kismértékű növekedést regisztráltunk. A feldolgozóipari rangsorban hetedik helyet elfoglaló (6,6%-kal részesedő) alág kibocsátása 2014-ben 1,0%-kal volt nagyobb, mint 2013-ban. Az iparág majdnem 1,0 százalékpontot veszített feldolgozóipari súlyából az előző évhez képest (2009-ben volt utoljára ennél alacsonyabb az arány).

A szerény mértékű növekedés az összes értékesítés kétharmadát kitevő – és egyben a feldolgozóipar belföldi értékesítésének 17%-át adó – hazai eladások 0,6%-os mérséklődésének és a kivitel 7,1%-os bővülésének az eredménye. Ennek hátterében többek között a kelet-közép-európai régió motorüzemanyag iránti keresletének élénkülése áll, az árak éves szinten kismértékben mérséklődtek 2013-hoz képest.²⁾

Gyorsult a növekedési ütem a vegyi anyag, termék gyártásában 2014-ben. A feldolgozóipari termelés 6,2%-át képviselő alág volumene a feldolgozóipari átlag felett, 9,2%-kal bővült 2013-hoz viszonyítva (akkor 5,6%-kal nőtt). A második legnagyobb vegyipari, illetve a nyolcadik feldolgozóipari alág értékesítése mindkét irányban jelentősen emelkedett: a belföldi eladások 9,7, míg az export 8,2%-kal. Itt a külpiaci értékesítés aránya (57%) meghaladja a hazait.

Az előző évi kimagasló (20%-os) teljesítménnyel szemben a **vegyi anyag, termék gyártásának** fő hajtóereje az alág 58%-át adó műanyag-alapanyag termék gyártása 2014-ben 6,2%-kal csökkent. A szakágazathoz két piacvezető – a magyar vegyipar bástyáinak számító – nagyvállalat tartozik. A kazincbar-

²⁾ Az ESZ-95 ólmozatlan motorbenzin ára 2014-ben nyolc hónapban alacsonyabb volt, mint egy évvel korábban, éves átlagban 6 forinttal. 2014-ben az árak 387 és 430, míg 2013-ban 397 és 442 forint közötti tartományban mozogtak. Az adatok a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által közzétett, a tárgyhónapban a fogyasztási norma szerinti üzemanyagköltség-elszámolással kapcsolatosan alkalmazható üzemanyagárakat tartalmazzák.

cikai gyár a vegyipari alapanyagok (MDI, TDI, PVC), speciális vegyszerek és petrokémiai anyagok egyik vezető európai gyártója. A vállalat gazdasági tevékenységén túl társadalmi szerepe is igen jelentős, hiszen mint munkaadó jelentősen hozzájárul a munkalehetőségekben szűkölködő borsodi térség fejlődéséhez. A tiszaujvárosi gyár az alaptevékenység keretében vásárolt vegyipari benzinből, illetve gázolajból etilént és propilént, ezekből pedig kis sűrűségű polietilént (LDPE), közepes és nagy sűrűségű polietilént (MDPE, HDPE), illetve polipropilént (PP) állít elő.

A többi tizenöt – heterogén tevékenységeket (mint például az ipari gáz, színezék, szerves és szervetlen vegyi anyag, műtrágya, mezőgazdasági vegyi termék, festék, tisztítószer és testápolási cikkek gyártását) felölelő – szakágazat 0,0, és 9,4%-os súlyt képvisel, amelyek négyötödében bővülést regisztráltunk.

Az előző évi 12%-os visszaesés után 2014-ben volumennövekedést (2,9%) mértünk a feldolgozóipari termelésből 3,2%-kal részesülő **gyógyszergyártásban**. Az összes értékesítésben 83%-kal a külpiazi eladások dominálnak. A kivitelben folytatódott a csökkenés, bár kisebb mértékben, mint 2013-ban. Az export 1,6%-os mérséklődésében a keleti piacok (oroszlán, ukrán) gyengülése miatt a kereslet kedvezőtlen alakulása játszott leginkább szerepet. A belföldi értékesítés kimagaslóan, 16%-kal nőtt az előző évi szinthez képest. A magyarországi gyógyszeripar teljesítménye gyakorlatilag négy nagy gyógyszergyár termelésében koncentrálódik.

A feldolgozóiparon belül közepes (7,3%-os) termelési súlyú **gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása** ágazat csak részben soroljuk a vegyipar kategóriájába, mivel egyik (egyben kisebbik) ágazata, a nemfém ásványi termék gyártása nagyrészt az építőanyag-ipart foglalja magába. Az alág kibocsátása 1996 óta – 2009 kivételével – 2012-ig folyamatosan növekedett, 2013-ban azonban nem bővült tovább és a volumen 2,7%-kal csökkent az előző évhez viszonyítva. 2014-ben újra nőtt a termelés, 5,7%-kal, főként a külpiazi eladások élénkítése miatt, de a hazai értékesítés is meghaladta a bázisszintet. A kivitel aránya közel kétharmadot tesz ki az összes értékesítésből, az exportvolumen pedig 7,4%-kal nőtt.

Az együttesen 71%-ot adó két vegyipari alágazatból a kisebb súlyú gumitermék gyártása – a 2013. évi 1,9%-os csökkenéssel szemben – 5,3%-kal nagyobb volt, mint egy évvel korábban. Az alágazat piacvezető cégei elsősorban autókhoz és tehergépkocsikhoz állítanak elő gumiabroncsokat, és 2014-ben is nagyértékű beruházásokat hajtottak végre (alapanyagkeverő-üzem, épületek, új gépsorok átadása).

A másik vegyipari alágazat, a nagyobb súlyt adó műanyag termék gyártása 5,2%-kal emelkedett előző évhez viszonyítva (2013-ban 3,4%-os termelés-csökkenést regisztráltunk). Ebben az alágazatban a közepes méretű vállalatok adják a termelés döntő többségét.

A feldolgozóipari arányát tekintve 2,1%-kal (az alágból pedig 29%-kal) részesedő nemfém ásványi termék gyártása 7,0%-kal nőtt. A termelés bővüléséhez elsősorban az exportra termelő, autóiiparnak beszállító cégek, valamint a kerámiatermékek gyártói járultak hozzá, amelyek biztonsági üveget, napfénytetőt, szélvédő üvegeket, buszüvegeket, visszapillantó tükröket állítanak elő.

4.3 Kohászat

Az alágak közül a szintén közepes (7,3%-os) súlyt képviselő **fémalapanyag, fémfeldolgozási termék gyártása** 2014-ben 5,8%-kal emelkedett az előző évhez képest (akkor 0,7%-os volt a növekedés), mind a hazai, mind a külpiazi eladások élénkülésének eredményeként. Az iparág teljesítménye a fémalapanyag gyártás (kohászat) ágazat 3,2 és a fémfeldolgozási termék gyártásának 7,7%-os bővüléséből származott. A két ágazat alági súlya 41, illetve 59%. Az iparág legnagyobb felvevőpiaca az építőipar és a járműgyártás. Az iparág cégei mintegy 60%-ban a kis- és középvállalkozásokhoz tartoznak, eltérően a gépipari és vegyipari alágaktól, ahol inkább a nagyvállalati koncentráció a jellemző. Az értékesítési irányokat tekintve az alág összes eladásának több mint 61%-át adó kivitel 2,1%-kal nagyobb volt, mint egy évvel korábban. A belföldi értékesítés – az előző évi 7,3%-os visszaesés után – az export növekedési ütemét jóval meghaladva, 12%-kal nőtt. A hazai eladások vonatkozásában egyébként a feldolgozóipari rangsorban a harmadik helyet foglalja el az alág a 11%-os részesedésével.

A kohászat legnagyobb szakágazatában, a vas-, acél-, vasötvözet-alapanyag gyártásában 1,7%-os mérséklődést mértünk, az ukrán válság okozta alapanyaghiány, valamint kohófelújítás miatti leállás következtében. A rangsorban negyedik szakágazatban, az alumíniumgyártásban – hasonlóan, mint 2013-ban – csökkenést (5,0%) mértünk. A fémöntéshez tartozó szakágazatok összességében 13%-kal növelték termelésüket.

4.4 Élelmiszeripar

2014-ben a feldolgozóipari rangsorban második – a termelés 11%-át kitevő – alág, az **élelmiszer, ital és dohánytermék gyártása** 4,8%-kal emelkedett. 2013-ban kismértékben (1,0%) csökkent iparág teljesítménye, 2012-ben 4,6, 2011-ben 3,1%-os bővülést regisztráltunk.

Mind a két értékesítési irány növekedett 2014-ben. Az összes értékesítés 61%-át képviselő hazai eladások – amelyek egyúttal a feldolgozóipar belföldi értékesítéséből a legnagyobb részt, több mint egynegyedét adják –, 4,6%-kal nagyobbak voltak, mint egy évvel korábban (2013-ban még 2,8%-os csökkenést regisztráltunk). Az élelmiszeripar belföldi értékesítésének elmúlt 15 évéből csak három esztendőben (2002-ben, 2012-ben, valamint 2014-ben) mértünk növekedést. Az értékesítés 39%-át – és a feldolgozóipari kivitel 5,9%-át – kitevő exporteladások 2,6%-os emelkedésével járult hozzá az iparág kibocsátásához 2014-ben, amely a külkereskedelmi termékforgalomban is tükröződik.

Míg 2013-ban tizenegy alágazatból csak háromban mértünk termelésnövekedést, addig 2014-ben csak háromban volt volumencsökkenés. Az élelmiszeripar legnagyobb alágazata, a termelés majdnem egynegyedét kitevő húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása 1,7%-kal mérséklődött, a bel- és külpiazi eladások visszaesése miatt. Az orosz exportpiac kiesését főleg távol-keleti országokba szállítással pótolták. A legnagyobb mértékben, majdnem 20%-kal a negyedik legnagyobb súlyú (10%) alágazat, a takarmány gyártása nőtt: a haszonállat- és a hobbiállat-eledel termelése egyaránt jelentősen bővült. Folytatódott az előző évi növekedés az egyéb élelmiszer gyártása (12%-ot képvisel az alágból, rangsorban a harmadik) is: volumene számottevően, 9,8%-kal nőtt. Ide tartozik többek közt a cukor- és édességgyártás, illetve a tea-, kávéfeldolgozás is. A 2013-ban a legnagyobb visszaesést elszenvedő gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás kibocsátása 2014-ben 9,5%-kal emelkedett, elsősorban az értékesítés több mint kétharmadát adó kivitel 8,8%-os felfutása következtében; a hazai eladások 4,7%-kal elmaradtak az egy évvel korábitól. Kisebb mértékben, 5,9%-kal nőtt az italgyártás (az egész alágból 14%-ot képviselő, rangsorban második alágazat), nagyrészt a bor termelése és az üdítőital, ásványvíz gyártása szakágazatok jó teljesítménye miatt. A csekély súllyal jelenlévő dohánytermék gyártása – az előző évi magas bázis szintjét is meghaladva – 7,7%-kal nőtt. Az alágazatok közül a legnagyobb mértékben, 3,9%-kal a malomipari termék, keményítő gyártása csökkent az előző évhez képest, a keményítő, keményítőtermék gyártása szakágazat visszaesése miatt.

6. tábla

Az élelmiszeripar alágazatainak termelési volumenindexei, előző év=100,0%

Ágazat megnevezése	2012	2013
Húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása	98,5	98,3
Halfeldolgozás, -tartósítás
Gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	91,0	109,5
Növényi, állati olaj gyártása	94,0	98,0
Tejfeldolgozás	97,0	105,4
Malomipari termék, keményítő gyártása	98,9	96,1
Pékáru, tésztafélék gyártása	95,8	108,9
Egyéb élelmiszer gyártása	113,4	109,8
Takarmány gyártása	95,0	119,5
Italgyártás	102,3	105,9
Dohánytermék gyártása	104,1	107,7
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	99,0	104,8

4.5 Könnyűipar

A könnyűiparba sorolt alágak közül a feldolgozóipar kibocsátás 3,3%-át képviselő **fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység** termelése számottevően, 8,5%-kal emelkedett 2013-hoz képest (akkor csupán 0,6%-os növekedés volt). Az iparág mindhárom ágazatában nőtt a termelés volumene 2014-ben. A 2013. évi 6,6%-os visszaesést követően – bútort nem tartalmazó – fafeldolgozás, fonottáru gyártása 2014-ben 11%-kal nőtt. A másik két ágazat termelése folytatta előző évi növekedését. Az alág

kibocsátásának közel felét adó papír, papírtermék gyártása szerényebb mértékben, 4,2, a nyomdai és egyéb sokszorosítási tevékenységé viszont jelentősen, 15%-kal emelkedett, ez utóbbinál elsősorban az összes értékesítésből több mint 80%-ot kitevő hazai eladások jelentős felfutásának eredményeként.

A másik könnyűipari ág, a feldolgozóipar legkisebb súlyú (1,6%) alága, a **textília, ruházat, bőr és bőrtermék gyártása** 16%-kal haladta meg az egy évvel korábbi. Az iparág külföldi eladásai – összes értékesítés 85%-a – 16%-kal nőttek, de a belföldi értékesítés is 3,4%-kal nagyobb volt, mint 2013-ban.

A három ágazat közül a legnagyobb, 44%-ot képviselő ágazat, a bőr, bőrtermék, lábbeli gyártása emelkedett a legjobban, 19%-kal, nagyrészt a táskafélék, szíjzat gyártása szakágazat külföldi eladásai növekedésének eredményeként. Ebben a szakágazatban több járműipari beszállító cég tevékenykedik, amelyek főként bőr ülészatokat, és egyéb speciális bőr autóalkatrészt állítanak elő. A 30%-os súlyú textília gyártása is igen jelentősen, 18%-kal, a ruházati termék gyártása kevésbé, 8,7%-kal bővült 2013-hoz viszonyítva.

4.6 Egyéb feldolgozóipar

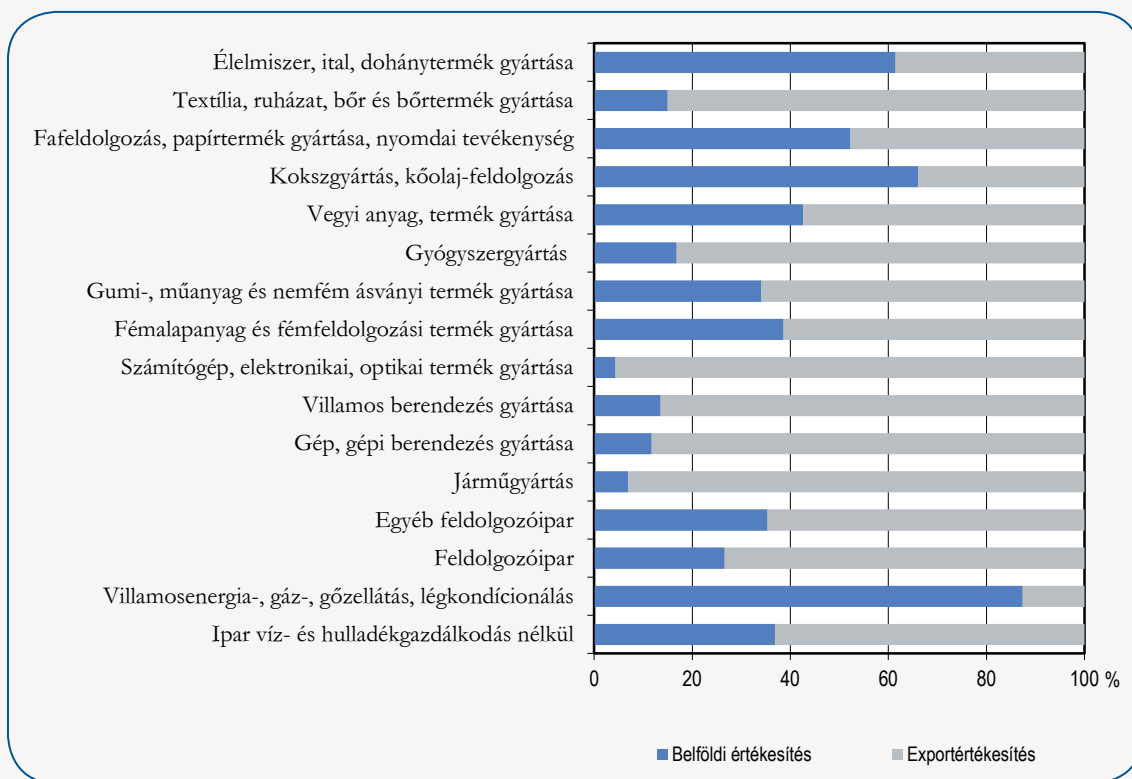
A feldolgozóiparból 2,7%-kal részesedő – a máshová be nem sorolható tevékenységeket összegyűjtő – **egyéb feldolgozóipar; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása** 2014-ben 5,1%-kal emelkedett.

A feldolgozóipari exportértékesítés második legnagyobb növekedését – több mint 18%-ot – a feldolgozóipari kivitel 2,4%-át adó egyéb feldolgozóipar nyújtotta.

Az alág legnagyobb szakágazata a – közel 30%-os súlyú – orvosi eszköz gyártása 2014-ben ugyan nem tudta túlszárnyalni az előző évi kimagasló (17%) növekedési ütemét, de a termelése most is 9,5%-kal bővült.

10. ábra

Az ipar belföldi és exportértékesítésének megoszlása az ipar fontosabb alágaiban, 2014

4.7 Az ipari szerkezet változása

Az elmúlt közel 10 évre visszatekintve folytatódott az **ipari termelés ágazati szerkezetének átalakulása**: az ipari termelés – összehasonlító áron számított – ágazati összetételében folyamatosan nőtt a gépipar aránya. Jelentősen változott a **gépipari** termelés (és ennek megfelelően az export) belső szerkezete is. A gépipari alágak együttes súlya 2006 óta 6,5 százalékponttal emelkedett: 2014-ben a négy gépipari alág együttesen az ipari termelés majdnem 48%-át adta, 2006-ban még csak 41%-ot tett ki. Ezen belül a járműgyártás növelte a legnagyobb mértékben, 8,9 százalékponttal a részesedését. A gép, gépi berendezés gyártásának a súlya 4,0 százalékponttal emelkedett a nyolc év alatt, a másik két alág részesedése csökkent. A vegyipari alágak együttesen 22%-os arányt képviseltek 2014-ben, 2,0 százalékponttal mérséklődött a kibocsátásuk 2006-hoz viszonyítva.

Az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása iparon belüli súlya tendenciaszerűen évek óta csökken – nyolc év alatt összesen 1,4 százalékponttal – 2014-re 10,7%-ra mérséklődött, de még így is a feldolgozóipar második legnagyobb alága. 2006-tól 2014-ig számottevően csökkent a kokszyártás, kőolaj-feldolgozás aránya (2,4 százalékponttal), valamint a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártásé (1,9 százalékponttal). A könnyűipari termékeket előállító ágazatok együttes súlya 2010-hez képest gyakorlatilag nem változott (0,3 százalékponttal csökkent).

7. tábla

Az ipar ágazati szerkezete a termelési érték alapján, 2014. évi árszinten

(%)

Ágazat megnevezése	2006	2010	2014
Bányászat, kőfejtés	0,5	0,4	0,4
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	12,1	10,9	10,7
Textília, ruházat, bőr és bőrtermék gyártása	1,9	1,3	1,5
Fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység	3,0	3,4	3,1
Kokszyártás, kőolaj-feldolgozás	8,7	8,2	6,3
Vegyai anyag, termék gyártása	5,6	5,4	5,9
Gyógyszergyártás	3,0	3,3	3,0
Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása	6,7	6,9	6,9
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	8,8	6,5	6,9
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	14,3	17,2	10,6
Villamos berendezés gyártása	6,7	4,7	4,0
Gép, gépi berendezés gyártása	3,3	5,7	7,3
Járműgyártás	17,0	17,1	26,0
Egyéb feldolgozóipar; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása	1,8	2,4	2,6
Feldolgozóipar	92,8	93,0	94,7
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	6,7	6,6	4,9
Ipar víz- és hulladékgyártás nélkül, a legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozások	100,0	100,0	100,0

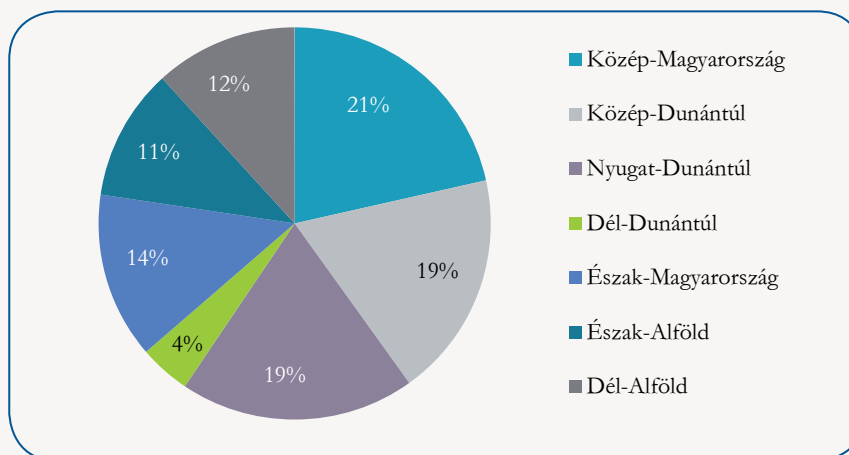
5. Területi összehasonlítás

2014-ben **Magyarország minden régiójában** nőtt az ipari termelés az előző évhez képest. 2013-ban még kedvezőtlenebbül alakultak a területi teljesítmények: az ipari termelés négy régióban emelkedett, háromban csökkent az előző évhez viszonyítva.

A legnagyobb mértékű (17%-os) növekedést Nyugat-Dunántúlon regisztráltuk 2014-ben, ezen belül is Győr-Sopron-Moson megyében 22%-kal haladta meg termelés a 2013. évit, elsősorban az autóiipar kimagasló teljesítménye miatt. A régió ezzel a második az ipari termelésből való részesedés (19%) vonatkozásában. A növekedési rangsorban a második helyen végzett a 2012-ben és 2013-ban még első Dél-Alföld: a régió kibocsátása 16%-kal volt nagyobb, mint egy évvel korábban, főként a járműiparnak köszönhetően. A régió három megyéje közül ehhez leginkább Bács-Kiskun 23%-os termelésbővülése járult hozzá, amely ezzel az első lett az összes megye tekintetében is. A 2013-ban még 4,5%-os volumencsökkenést elszenvedő Észak-Alföld 2014-ben számottevően, 7,6%-kal bővítette termelését. A régió belül Hajdú-Bihar megye ipari termelésének a növekedése volt a legmagasabb (14%), nagyrészt a gyógyszergyártási tevékenység eredményeként. A legnagyobb súlyú (24%) Közép-Magyarország kibocsátása 5,8%-kal emelkedett 2013-hoz képest (akkor még 3,8%-os volt a csökkenés). Legkevesbé Közép-Dunántúl termelése nőtt (0,3%). Az ehhez a régióhoz tartozó Komárom-Esztergom volt az egyetlen megye, amelynek visszaesett – 7,0%-kal – a termelése.

11. ábra

Az ipari termelés értékének megoszlása régiók szerint, 2014

Megjegyzések:

A százalék- és viszonyszámok számítása kerekítés nélküli adatokból történt.

Az adatok és a megoszlási viszonyszámok kerekítése egyedileg történt, ezért a részadatok összegei eltér(het)nek az összesen adatoktól.

Jelmagyarázat:

- = A megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő.
- 0 = a mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad.
- ... = Nem közölhető adat.

További információk, adatok (linkek):[Táblázatok](#)[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.huinfo@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-6789